

Hva med guttene?

– Vi har begrenset kunnskap om effekten og nytten av HPV-vaksinen hos menn. Ved å vaksinere de fleste kvinner begrenses smitteoverføringen blant heteroseksuelle (såkalt flokkimmunitet). Det er midlertid vist at HPV-vaksinen har samme immunogene respons hos unge gutter som hos unge jenter. Det vil si at gutter som får vaksinen produserer beskyttende antistoffer på minst samme nivå som jentene, sier professor Harald Moi ved Olafiaklinikken i Oslo.

– Men det er ikke gjort oppfølgingsstudier som viser om vaksinen beskytter mot forstadier mot kreft. Slike studier er på gang, og Olafiaklinikken er med i en av disse.

Peniskreft som skyldes HPV er sjelden. Menn som har sex med menn er særlig utsatt for kreft i analregionen som følge av HPV-smitte. Hyppigheten er høyere enn livmorhalskreft var hos kvinner før screeningprogrammet for livmorhalskreft ble innført. Menn som har sex med menn er derfor i en særstilling og vil ha nytte av HPV-vaksinen.

– Men akkurat som hos jenter, bør vaksinen også gis til menn som har sex med menn før seksuell debut, sier Moi.

Tidlig i ungdomsårene vet imidlertid mange ikke hvilken seksuell preferanse og praksis de vil ha senere i voksen alder og dermed er målrettet vaksinasjon av denne målgruppen vanskeligere å gjennomføre.

Kjønnsvorter og livskvalitet

Mange er smittet med HPV-typer som ikke er kreftfremkallende, men som forårsaker betydelige plager med kjønnsvorter (kondylomer) som hos noen kan gå sterkt ut over livskvaliteten. Den vaksinen som finnes på markedet i Norge forebygger også mot kjønnsvorter forårsaket av HPV type 6 og 11. Disse to typene står for 90 % av alle kjønnsvorter.

Dersom man innfører en vaksine som beskytter mot de fire HPV-typene i et nasjonalt vaksinasjonsprogram vil vaksinen på sikt forventes å redusere forekomsten av kjønnsvorter hos menn som har seksuell kontakt med vaksinerte kvinner gjennom flokkimmunitet.

Ofte stilte spørsmål om HPV-vaksinen

● Hvor god beskyttelse gir HPV-vaksinen?

- HPV-vaksinen gir nesten 100 % beskyttelse mot de HPV-typene vaksinen dekker, hvis du ikke er smittet av HPV på forhånd. Vaksinen beskytter mot HPV 16 og 18 som forårsaker ca. 70 % av tilfellene av livmorhalskreft. En av vaksinene beskytter også mot to HPV-typer som forårsaker 90 % av alle kjønnsvorter. De fleste blir smittet av HPV-infeksjon i ung alder når de starter sitt sexliv. HPV-vaksinen er forebyggende, og vil derfor ha best virkning hvis den gis før seksuell debut.

● Hvordan gis HPV-vaksinen og hva koster den?

- Vaksinen gis i armen. Det er nødvendig med tre doser. Dose nummer to gis én til to måneder etter første dose, og dose nummer tre gis seks måneder etter første dose. Vaksinen koster i dag (mai 2007) rundt 4000 kroner til sammen for alle tre dosene. Hvis vaksinen blir tatt inn i barnevaksinasjonsprogrammet vil den være gratis for dem som får vaksinen gjennom programmet.

● Kan jeg ta vaksinen selv om jeg har hatt sex?

- Ja. Vaksinen vil gi beskyttelse mot HPV 16 og 18 hos alle som ikke er smittet med disse virusene fra før. Selv om du er smittet med en av virustypene, vil vaksinen likevel ha effekt mot andre typer HPV-infeksjoner. Det er ikke farlig å ta vaksinen selv om du allerede har hatt en HPV-infeksjon, men den vil da ha mindre virkning. Det aller beste er å ta vaksinen før man har debutert seksuelt.

● Kan jeg ta vaksinen hvis jeg er gravid?

- Dyrestudier gir ikke mistanke om skadelig effekt på svangerskapsforløp, foster eller utvikling etter fødsel. Det er også gjort store vaksineforsøk på mennesker. En forutsetning for å delta i disse vaksineforsøkene var at kvinnene ikke var gravide og at de brukte prevensjon. En del kvinner ble likevel gravide mens forsøket pågikk. Data fra slike tilfeller har så langt ikke vist at vaksinen var skadelig. Dataene er imidlertid ikke tilstrekkelige for å vurdere dette fullt ut. Vaksinen er

derfor ikke godkjent til bruk hos gravide, og du bør ikke bli gravid hvis du ønsker å vaksinere deg mot HPV. Fullvaksinering tar et halvt år, og krever tre doser vaccine.

dose) for å forlenge beskyttelsen. Studiene på vaksinen foregår fremdeles, og etter hvert vil man få mer informasjon om blant annet hvor lenge effekten varer.

I vaksinstudiene ble ikke beskyttelses-effekten redusert ved bruk av p-piller eller andre prevensjonsmidler.

● Kan gutter ta vaksinen?

- Vaksinen er godkjent for gutter i alderen 9-15 år. Gutter og menn smittes også av HPV, men de får sjeldnere enn kvinner kreft forårsaket av HPV. Menn som har sex med menn har økt risiko for å utvikle kreft i endetarmen (anus), en kreftform som har sammenheng med HPV-infeksjon.

Gutter kan, eventuelt sammen med foreldrene sine, drøfte med fastlegen om vaccine kan være aktuelt. For øvrig gjelder det samme som for jenter; det beste er at vaksinen tas før seksuell debut. Det foregår studier om vaksinsens effekt på menn, men resultatene er ennå ikke klare.

● Hvor lenge virker vaksinen?

- Foreløpig har studiene vist at effekten varer i opptil fem-seks år. Det er nødvendig med mer forskning for å se om man trenger en oppfriskningsdose (booster-

● Hva er bivirkningene av vaksinen?

- De som har fått vaksinen så langt har ikke meldt om alvorlige bivirkninger. Studiene har imidlertid vist at det er svært vanlig med lokale bivirkninger slik som ømhet, rødhet og irritasjon på vaksinasjonsstedet. Kortvarig feber, hodepine eller uvelhetsfølelse er også vanlig. Vaksinen inneholder verken dødt eller svekket HPV, og heller ikke sporstoffer av egg eller kylling.

● Kan jeg bruke vaksinen sammen med andre vaksiner eller medisiner?

Produsenten har angitt at du kan ta HPV-vaccine samtidig med hepatitt B-vaccine, men på et annet injeksjonssted. Det er ikke sikkert at HPV-vaksinen får full virkning hvis den gis samtidig med medisiner som undertrykker immunsystemet.

● Vil vaksineringsgjøre at jeg ikke trenger å bruke kondom ved samleie?

Nei, vaksinen virker bare mot de vanligste HPV-typene og ikke mot andre seksuelt overførbare infeksjoner. Det er derfor svært viktig å bruke kondom for ikke å bli smittet av for eksempel klamydia eller andre seksuelt overførbare infeksjoner.

● Må jeg fremdeles ta celleprøver etter å ha blitt vaksinert?

Ja, alle kvinner i alderen 25-69 år bør fortsatt ta celleprøver hvert tredje år. Grunnen til det er at vaksinen ikke beskytter mot alle HPV-typene som kan forårsake livmorhalskreft. Det er ikke nødvendig å ta celleprøve før du er 25 år.